

Onderwerp: Boodschap over (plastic) zwerfafval
Datum: 17 april 2026

Zijne Heiligheid Leo XIV,

Begin dit jaar stond ik als zwerfafvalraper op de kansel in de katholieke kerk in Rotterdam-Prinsenland. Het was voor mij een geweldige ervaring om samen met de katholieke gemeenschap invulling te kunnen geven aan de zogenoemde *Milieu Mis*. Met de kerkgemeenschap hebben wij aansluitend de stadsnatuur bevrijd van zwerfafval.

Bewustwording over de rol van de mens in het vernietigen en dus ook in het beschermen van Gods schepping is cruciaal. Door het opstellen én levendig houden van de encycliek 'Laudato Si' heeft u als Pontifex samen met uw voorganger duurzaamheid hoog in het vaandel gezet. Daarvoor ben ik u namens de Rotterdamse opruimers van zwerfafval zeer erkentelijk.

Wij zijn een opruimgroep met ruim 700 actieve mensen die God's schepping proberen schoon te houden van onnatuurlijke materialen die daarin niet thuishoren. De mens heeft langzaam de natuur aangepast door er plastic aan toe te voegen. U weet hiervan en voert hierover tot onze grote vreugde het gesprek met Merijn Tinga. Het plastic sijpelt de voedselketen in en daarmee ook het lichaam van de mens. Het lijkt welhaast een onomkeerbaar proces en desondanks is het cruciaal om deze aantasting van de natuur in al haar puurheid te stoppen. Wij willen u vragen om u actief uit te spreken over het voorkomen van zwerfafval. Maar wat kan dan de boodschap zijn?

Door sommige mensen in welvarende landen wordt nogal eens met een vinger gewezen naar armere landen waar veel afval in de natuur, in rivieren en in zee terecht komt. Of naar mensen die waar ook ter wereld achteloos een verpakking of een sigaret wegwerpen. Ik wil u vragen om niet alleen de individuele verantwoordelijkheid van katholieken en de wereldgemeenschap hierin aan te spreken, maar ook de oorspronkelijke afzenders van verpakkingen en producten in ogenschouw te nemen. Denk in deze ook aan piepschuim, toegevoegde kunststoffen aan producten en aan afvalstromen die door export in minder welvarende landen worden gedumpt.

De commercie heeft helaas economisch belang bij een korte levenscyclus van artikelen en belang bij wegwerp. Minder draagkrachtige landen in de wereld worden geconfronteerd met een enorme toevloed aan plastic en geïmporteerde verpakte producten, terwijl de middelen ontbreken om dat op een ordentelijke manier te verwerken. Kortom, we moeten terug naar de echte bron. In spiritueel opzicht is dat voor velen een route in positieve zin. Als het gaat om aantasting van de schepping is dit in onze hedendaagse tijd eveneens de route die wij moeten bewandelen om het beschadigen van de schepping te kunnen keren. De echte bron van het zwerfafval is echter niet God de schepper. Het zijn grote multinationals en ook overheden die normen kunnen stellen, die een andere keuze kunnen maken.

Om hier praktisch handen en voeten aan te geven hebben wij in onze Milieu Mis in de kerk in Rotterdam-Prinsenland onder meer stilgestaan bij de opmars van plastic wegwerpverpakkingen, gestart net na de Tweede Wereldoorlog. Wij zijn als mensheid verslaafd geraakt aan plastic en weten vaak niet meer hoe het zonder kan. Maar ook voorafgaande aan het plastic tijdperk deden mensen de was, kookten zij maaltijden en droegen zij kleding. Het is voor het beschermen van de aarde soms nuttig om terug te kijken naar oudere waarden en gebruiken. Vaste zeep verpakt in papier in plaats van vloeibaar in een fles. Zelf met veel toewijding en tijd een kledingstuk maken van zelf gesponnen wol (daar ben je zuinig op). Lokaal waarde creëren zorgt voor meer

ZWERFIE
ROTTERDAM

zwerfierotterdam.nl
info@zwerfierotterdam.nl
06 414 96 212

Mathenesserdijk 76b
3027AJ Rotterdam

waardering van die waarde. Lokaal geproduceerd betekent in veel gevallen ook een kortere keten tot de eindgebruiker en daardoor kunnen we toe met minder verpakkingen. De gangbare aandrang bij (wereldwijd opererende) bedrijven naar financiële groei staat hier helaas haaks op. We hebben inspiratie, kracht en kennis nodig om voluit vanuit rentmeesterschap te kunnen zorgen voor de schepping. Stoppen met het exporteren van huishoudelijk afval of gedragen (kunststof) kleding uit welvarende landen naar armere landen, die daardoor blijven zitten met de reststromen, is een manier om lasten niet te leggen bij samenlevingen die deze milieuramp niet kunnen dragen. Het voorkomen van afval is naar ons idee een daad van barmhartigheid en solidariteit jegens de natuur, het dierenrijk, andere mensen en naar toekomstige generaties..

U heeft als kerkvorst een stem die gehoord wordt. U kunt mensen bewegen tot afvalreductie en kritisch consumeren en de boodschap doen postvatten dat een keuze voor producten die je hergebruikt en kunt repareren per definitie leidt tot minder afval. Alle zwerfafval heeft ooit in een boodschappentas gezeten. Wij hopen dat u daarnaast oog en woorden zult hebben voor de oorspronkelijke bronnen van verspilling. Naar ons idee zijn dat niet prioritair consumenten halverwege de afvalketen, maar veeleer producenten aan het begin van de keten.

Als vrijwillige zwerfafval-opruimers worden wij dagelijks geconfronteerd met de spiegel van de consumptiemaatschappij. Dat roept een sterke wens op om de aarde niet te laten verworden tot een grote vuilnisbelt waarbij natuurlijke grondstoffen in een paar generaties worden verbrast tot milieuschade. Een schone aarde vraagt om méér dan een spirituele reis. Het vraagt ook om concrete daden. Het stellen van normen voor het bedrijfsleven, normeren in het maatschappelijk debat en hervormen van de huidige economische mores om te komen tot winstmaximalisatie ten koste van de in bruikleen gegeven aarde. Het alternatief gaat over materiaalgebruik, hergebruik van grondstoffen, duurzame productie en ook over verlenging van de levensduur als economisch model in plaats van spilzucht. Soms gaat het over aanpassing van producten, zodat het minder schadelijk is indien het vroeg of laat eindigt in de natuur.

Wij geven graag een praktisch voorbeeld. Naast invoering van statiegeld op drankverpakkingen zou u zich bijvoorbeeld kunnen uitspreken vóór filtervrije sigaretten. Binnenkort ontstaat een momentum om dit in de Europese Unie te regelen. Kunststof sigarettenfilters zitten vol met giftige stoffen en alleen al daardoor voltrekt zich wereldwijd een milieuramp van enorme omvang. Met wilskracht en doorzettingsvermogen kunnen we het tij keren. We hebben een effectieve en spirituele rem nodig op het vernietigen van alles dat de aarde zo uniek en waardevol maakt.

Ik wens u namens alle zwerfafvalopruimers in Rotterdam veel wijsheid en steun toe in uw weg naar de bron.

Met hoogachting,

Ivo Rodermans
Zwerfie Rotterdam

